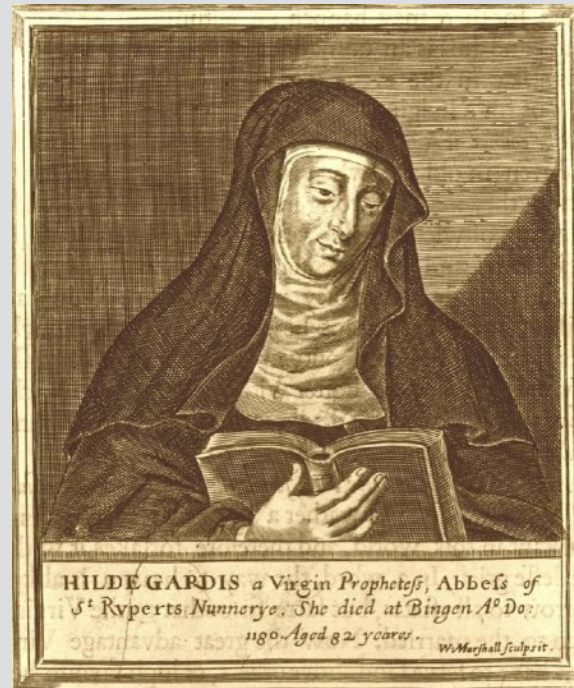

Visioenen van Hildegard van Bingen

abdis, mystica, filosofe, theologe, componiste, schrijfster, arts

Hildegard van Bingen was een buitengewoon veelzijdige vrouw; ze begon eenvoudig als kloosterlinge, maar werd ook abdis, mystica, filosofe, theologe, componiste, schrijfster, arts en apotheker. Ze is echter vooral bekend geworden door haar visioenen.

Die zijn uniek in de wereldgeschiedenis en hebben een plaats naast de muziekwerken van Bach en de schilderijen van Rembrandt, beide immers ook doordrenkt met religie, zoals dat met de visioenen het geval is.

In de literatuur komt de strekking van haar werk overeen met de Divina Commedia van Dante, maar ook met het werk van Jakob Lorber en Emanuel Swedenborg.

We hebben geen afbeeldingen van Hildegard zelf. Waarschijnlijk zijn deze afbeeldingen een paar eeuwen later gemaakt n.a.v. wat er over haar is geschreven; of er is sprake geweest van begeleiding van de kunstenaar vanuit de geestelijke wereld.

Levensbeschrijving

Geboren in 1098 als Hildegard von Bermersheim

8 jaar: kloosterlinge (Disibodenberg); 38 jaar: abdis

43 jaar: beginnen de visioenen, drie visioenboeken:

- 'Scientia vias Domini' (1141) boek I, II, III, 26 visioenen
- 'Liber vitae Meritorum' (1158) zedenleer, teksten
- 'Liber Divinorum Operum' (1163), 10 visioenen
- theologische beschouwingen van bijbelteksten
- gedichten, toneelstuk: Ordo virtutum
- muziek, koorliederen (eenstemmig)
- 'Physica' (plantkunde)
- 'Causae et Curae' (kruidengeneeskunde)

Stichting klooster op de Rupertsberg (1147) en Eibingen

Zij kwam als een profetes, bestreed misstanden

300 Brieven geschreven, gepreekt en reizen gemaakt

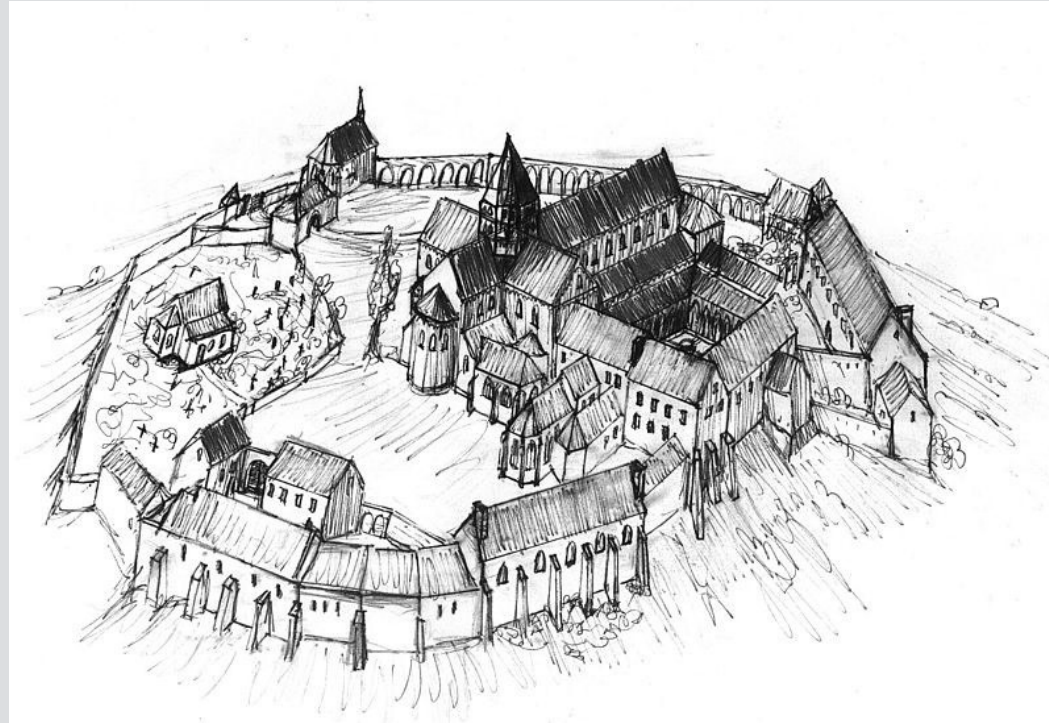
Overleden in 1179 op 81 jarige leeftijd

1. Hildegard werd in 1098 geboren als Hildegard von Bermersheim als het 10e kind van een adellijke familie te Bermersheim in het Rijnland, ten zuiden van Bingen. Ze was van jongs af aan helderziende. Toen ze 8 jaar was werd ze naar het benedictijner klooster op de Disibo-denbergen gebracht, waar een vrouwenafdeling was. Hildegard werd daar abdis toen ze 38 jaar was.
2. Toen zij 43 jaar (1141) was, begonnen de grote visioenen, die in drie groepen zijn gekomen (het woord 'visioen' van L. visio, gezicht, gezien door te schouwen, zoals je ook bv. herinneringsbeeld schouwt, in het innerlijk ziet). Ze krijgt de opdracht die op schrift te stellen en te verspreiden. De vrouwenafdeling van het klooster begint daardoor te groeien en ze besluit een eigen klooster te stichten op de Rupertsberg bij Bingen, aan de overkant van de Nahe. In haar klooster in Eibingen aan de overkant van de Rijn overlijdt ze als ze 81 is.
3. Hildegard heeft veel gestudeerd en geschreven. Ze schreef een toneelstuk (Ordo virtutum, de ontwikkeling van de deugden), muziek en liederen. Boeken: naast het Liber scivias, het Liber Vitae Meritorum en het Liber Divinorum Operum ook over de natuur (Physica) en de geneeskunde (Causae et Curae).
4. Ze was in haar tijd alom bekend. Ze heeft reizen gemaakt in de omgeving om op uitnodiging van abten in hun klooster te preken.
5. Hildegard kwam eigenlijk als een Joodse profetes. Ze kwam in een tijd dat het Christendom op zijn hoogste punt was en de tekenen van verval zichtbaar werden;

ze kwam om de mensen op een deugdzaam leven te wijzen. Zo keurde Hildegard de jodenvervolgingen alsook de kruistochten af, ook tegen de Katharen.

Ze schrijft honderden brieven en wijst koningen, bisschoppen, maar ook de keizer op hun plichten. Ze heeft daardoor veel medewerking maar ook tegenwerking ondervonden. Gelukkig voor haar kreeg ze de steun van paus Eugenius en keizer Barbarossa.

Het klooster op de Disibodenberg

Het klooster op de Disibodenberg was oorspronkelijk een Benetictijner mannenklooster, maar later met een vrouwenafdeling, waar Hildegard haar kloosterleven begon. Het is nu een ruïne.

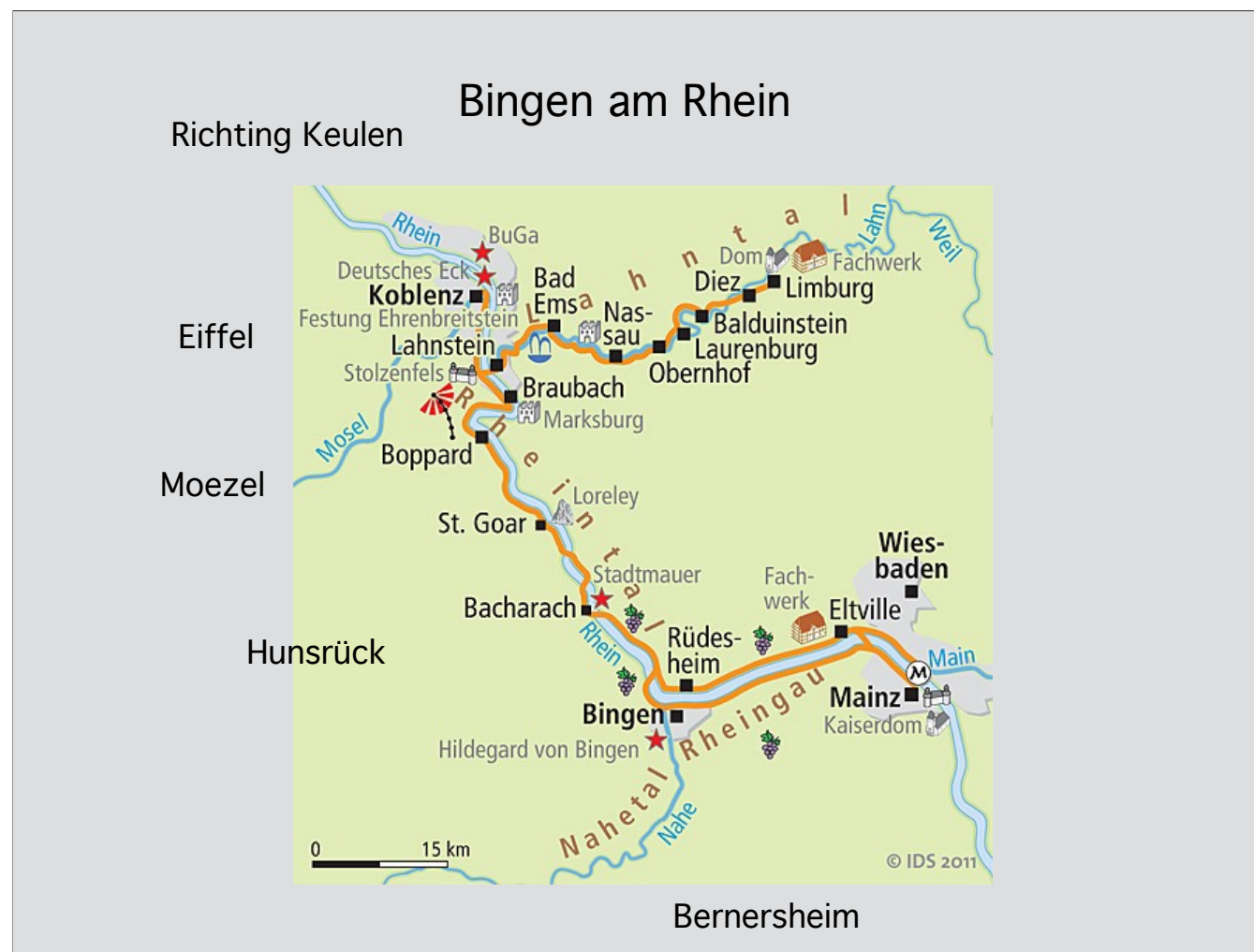
Het klooster op de Rupertsberg
door Hildegard gesticht (1147-1150)

Bij Bingen aan de overkant van de Nahe
Haar eerste kloosterstichting

Er kwamen veel jonge vrouwen naar haar vrouwenafdeling in het klooster op de Dissibodenberg, waardoor die te klein werd. Ze vroeg en kreeg na lang aarzelen toestemming eerst op de Sint Rupertsberg bij Bingen en later bij Eibingen aan de overkant van de Rijn een eigen klooster te bouwen.

Een leerzame levensbeschrijving geeft video (Duits):
<https://youtu.be/IsLFiVxvyIk?si=O6K3TW2rH71bonpl>

Bingen ligt aan de oostkant van de Hunsrück aan de Rijn. Bernersheim ten zuiden van Bingen.
De Rupertsberg ligt aan de overkant van de Nahe bij Bingen.
Eibingen ligt aan de overkant van de Rijn, bij Rüdesheim.

Rupertsberger codex
een facsimile

Standbeeld bij Sankt Hildegard Klooster

De gelovige mens is een medewerker Gods
om Gods schepping te vervolmaken.

Wees volmaakt, zoals jullie hemelse Vader
volmaakt is.

Mattheüs 5:48

Er zijn verschillende afschriften van haar werk gemaakt die op verschillende plaatsen worden bewaard. Zo ook in het Sankt Hildegard klooster: De Abdij Sint Hildegard is een abdij van de Benedictinessen in Eibingen bij Rüdesheim am Rhein aan de overkant van Bingen.

De kern van haar gedachtengoed is, dat de gelovige mens een medewerker Gods is om Gods schepping te vervolmaken. In feite een gnostisch standpunt, waar het bereiken van het heil bij de mens zelf wordt gelegd. Denk aan Mattheüs 5:48 Wees volmaakt, zoals jullie hemelse Vader volmaakt is.

Er werd een onderzoekscommissie op haar afgestuurd, maar die raakte diep onder de indruk van haar optreden en antwoorden. Aan de andere kant was zij trouw aan de kerk en gehoorzaam aan kerkleiders.

Hildegard deed ook voorspellingen over de toekomst. Zij zei dat de kerk van binnenuit in verval zou raken, dat er in die tijd meerdere oorlogen en natuurrampen in Europa zouden zijn, maar dat uit de chaos de godsdienst als hernieuwd zou herrijzen in een nieuw tijdperk. Zij werd ook de 'Sybille aan de Rijn' genoemd, de waarzegster aan de Rijn.

Astrologen zijn van mening dat de Nieuwe Tijd begint als Pluto Waterman binnengaat, wat op dinsdagavond 19 november 2024 het geval zal zijn.

De visioenen van Hildegard van Bingen

Hildegard schreef drie visioenboeken:

1. Scientia vias Domini (Scivias) (1141) 26 visioenen
 - Boek I De mens in Gods schepping
 - Boek II Gods leiding aan de kerk
 - Boek III De opbouw van onze hemelse woonplaats
2. Liber vitae Meritorum (1158) zedenleer
3. Liber Divinorum Operum (1163) 10 visioenen

In dit deel volgt
Scientia vias Domini I
Ken de goddelijke wegen
De mens in Gods schepping

Scivias Boek I De mens in Gods schepping

Hildegard in haar
eigen klooster op
de Rupertsberg

het hemelse
vuur, het leven-
de licht, als een
verwarmend
zonlicht, dat
hoofd en hart
doordringt

Hildegard
(kloosternaam
Hildegardis)

Scivias T 1

gouden ach-
tergrond als
weergave van
hemelse bete-
kenis

Volmar, haar
toegewijde ver-
trouweling en
secretaris, die
haar visioenen
en uitspraken
opschrijft

Hildegard werd genoemd: “Die Meisterin der **Selbstdarstellung**.”

Om het hoofd van Hildegardis spelen vijf rode vlammen, waarvan er één reikt tot op haar borst. Het is de schittering van het hemelse vuur dat volgens haar eigen woorden, plotseling vanuit de geopende hemel neerdaalt om haar hoofd en hart te doordringen. De achtergrond waartegen Hildegardis afsteekt, is van bladgoud. We zullen in de volgende miniaturen nog dikwijls het goud tegenkomen als symbool van het bovennatuurlijke leven, uitgestort door Gods Geest, die de bron is van alle heiligheid in de mens.

Deze miniatuur, ontstaan onder toezicht van de heilige zelf, is een duidelijke aanwijzing van de persoonlijke overtuiging van deze nederige vrouw, dat zij een geroepene was en dat zij als profetes moest optreden.

Volmar was haar toegewijde secretaris. Hij zat in een klein bijgebouwtje met een opening in de muur en tekende op wat Hildegard zag en zei.

Bron o.a. Frater Henri Boelaars OSB, Scivias van Hildegardis van Bingen

De ‘stem van het levende licht’ die haar toespreekt, zegt:

“Hildegardis, roep, ja schreeuw het uit, het wezenlijke dat je in één lichtflits, in één mystieke ervaring hebt mogen beleven. Ik, God, zet je daartoe aan. Immers, zij die eigenlijk het evangelie als de blijde boodschap moesten verkondigen, laten door zelfzucht verstek gaan.

God, die alles geschapen heeft en regeert, zal degenen die Hem

- in ootmoed dienen [geestelijke ontwikkeling, zelfverwerkelijking]
met hemels licht doorstralen

- om hen die ermee instemmen [vrije keuze]

- te voeren [ontwikkeling] tot ware aanschouwing.” [hereniging]

“Dit zijn de wegen des Heren. Wie instemt met God zal nooit uit het hemelse evenwicht worden losgerukt, wees dus niet bang.

Immers, in de geschapen, zichtbare dingen openbaart God de on-
zichtbare geestelijke dingen.”

God ‘in ootmoed dienen’ betekent het toepassen van “Behandel je medemensen, zoals je het zelf zou wensen.” Dat betekent voortdurende redelijke en zedelijke overwegingen, waarvoor je je geestelijke vermogens bewust en beheerst moet gebruiken, wat geestelijke ontwikkeling tot gevolg heeft. Daardoor neemt je eigen licht en warmte - waarmee je vermogens samenhangen - toe waardoor zij steeds meer in overeenstemming komen met het licht en de warmte van de goddelijke algeest. Dat voert je tot de ware aanschouwing. Maar de mens is vrij om hier al dan niet voor te kiezen.

Hildegard paste die laatste regel toe in de praktijk.

God heeft dus ook de schoonheid en aantrekkelijkheid van de vrouw geschapen. Het gaat tegen Gods scheppingsdaad in dan de haren van de vrouw met een doek te bedekken. In haar eigen klooster mochten de vrouwen daarom, naar eigen keuze, de haren onbedekt laten. De paus stemde hiermee in, als ze buiten het klooster wel hun haarbedekking droegen. In de meeste kloosters was een ziekenzaal. Vrouwen die bij Hildegard kwamen bevallen, vertelden haar over de geslachtsgemeenschap die tot de zwangerschap had geleid, en de vreugdevolle beleving die dat kon geven. Hildegard besloot dat de geslachtsgemeenschap en daarop volgende geboorte een goddelijk geschenk was en een heilig gebeuren, want een weergave van Gods eigen scheppingskracht. Denk bijvoorbeeld aan Genesis 1:26-27 waar de Èlohîm (‘eloh’ met meervoud ‘-im’, dus lezen als: el eloh: god godin) besluiten: “Laten wij mensen maken naar ons beeld en gelijkenis... en zij schiepen de mens naar hun beeld als man en vrouw.”

aham pfunditatem expositionis librorum
ut p[er]dix sententiarum uiribusq[ue] receptis de
egritudine me erigens uix opus istud
decem annis consummans ad finem
p[er]duxit. In diebus autem h[er]ic
moguntini archiep[iscop]i et Conrad[us] roma-
noum regis et Gimonis abbatis in
monte beati dy[s]ibodi pontificat[us].
sub papa hygemo h[er] uisiones et uerba
facta sunt. Et dixi et sc[ri]psi h[ec] n[on] secundu[m]
admonitione[m] cordis mei aut ullius ho-
minis. sed ut ea in celestib[us] uidi. audiui
et p[ro]p[ter] p[re]dicta misteria d[omi]ni et iterum
audiui uocem de celo michi dicentem.
Clama et scribe sic.

Incipiunt capitula libri scivias
simpl[ic]iter h[oc] op[us] t[em]p[or]is
Capitula p[ri]ncipalium uisionis p[ri]ncipalium par[te]s.

De fortitudine et stabilitate eternitatis
regni dei. Scivias T 2/I,1
ii. De timore domini.
iii. De his qui pauperes sp[irit]us sunt.
iiii. Quod uirtutes a d[omi]no ueniunt. timores d[omi]ni
et pauperes sp[irit]us custodiunt.
v. Quod agnitione[m] d[omi]ni abscondi n[on] possunt
studia actuum hominum.
vi. Salomon de eadem re.

deugd 'Vreze des He-
ren' (hoogachting Gods),
begin van de weg omhoog

'De weg der gerechtigheid
voert tot ware aanschouwing.'

de vleugels van Gods macht
(zilver-blauw: licht, **wijsheid**)

God (goud-rood: vuur, **liefde**)
Gods ingevingen aan Hildegard

zeven heuvels, ijzerkleur: het
willen, handelen van de mens
trapsgewijze **ontwikkeling**
tien x twee hoofden, ijverig
en lauw: de vrije keuze
tien: volmaaktheid

zij die de weg omhoog gaan

Hildegard
sterren: gelovigen die leven in
blauw: het inzicht, geloof

Aan Hildegard wordt een hoge berg met de kleur van ijzer getoond. Kleuren zijn een van de kernbegrippen in heel de miniaturenserie. Hier is ijzer weergegeven met de kleur grijs (ijzer: willen, werken, strijden). (bladzilver: grijs - zilver - blauw: wijsheid; goud: liefde).

Die ijzerkleurige berg is door zwarte lijnen in zeven heuvels verdeeld. Is de berg Sinaï niet de troon van God? Trouwens in alle religies - tot in die der alleroudste tijden toe - heeft de mens de Godheid boven op de bergen gezocht (de berg Tabor, Meru, pyramides in Egypte en Midden Amerika). Zo ook hier: God gebruikt de berg als Zijn zetel en Hij verschijnt volledig in een gouden kleur, die nog sprekender gemaakt is door de rode lijnen (goud - rood: liefde) die licht en vuur suggereren.

Nu zegt de Stem, dat God diegenen met Zijn hemels licht overstroomt, die Hem vrezen ('vrezende', Middelnederlands 'hoogachten') en deemoedig dienen. Twee zielshoudingen (zelfverwerkelijking) welke bij de gelovige moeten samengaan, wil God met hem in contact treden (hereniging).

De psalmist zegt immers van deze deugd: de Vreze des Heren is het begin van alle Wijsheid (ps. 110). We zullen in een der laatste visioenen van Scivias de grote betekenis van deze deugd ontdekken, doordat zij daar bij de gaven van de H. Geest wordt behandeld, omdat de Mensenzoon haar als garantie van Zijn zending heeft aangehaald (Luc. 4,18 - Is. 61,1-2). Hier is deze deugd voorgesteld als een mensensfiguur die geheel overdekt is met een gekleurde tule, waarop aan alle kanten open ogen geborduurd zijn. Daardoor is haar waakzaamheid tegen het kwaad en haar streven naar het goede

duidelijk aangegeven (ogen: waarnemen en vervolgens overdenken, doorvoelen en besluiten).

De tekst van Scivias zegt: Allen die God hoogachten, worden door Gods genade verlicht om hun goede werken te kunnen verrichten. Maar de mystieke begenadiging, rechtstreeks komend uit Gods licht, is alleen voor hen die dit geschonken krijgen als een charismatische gave ten bate van heel de Kerk.

In de berg, of beter in de zeven heuvels ziet men tien maal twee hoofden in een venster afgebeeld, en bij goed toezien bemerkt men, dat het ene hoofd twee rode koontjes heeft en het andere bleek is. Dit moet laten zien, dat er personen zijn, die gezond zijn en volharden op de weg der gerechtigheid en weer anderen die lauw en slap zijn (de innerlijke tweestrijd in de mens zelf op ieder der zeven stappen van de geestelijke ontwikkeling). Ja, zegt de verklaring van Hildegardis, Gods kennis kent de waarde van iedere mens. En juist het mysterie van de 'vrije wil' (de vrije keuze, waardoor de tweestrijd ontstaat) van ieder mens speelt een belangrijke rol in heel het betoog van het boek Scivias.

De vleugels zijn de 'grote vleugelen': de tot ontwikkeling gekomen geestelijke vermogens, waardoor de mens zich in de geestelijke wereld kan bewegen. Zij overschrijden het kader van de tekening, wat aangeeft dat zij tot de eeuwige oneindigheid behoren.

(Vader Abraham bestijgt met Izaak de berg Moria.

Mozes gaat de berg Sinaï (Horeb, chereb: zwaard, onderscheid) op om God te aanschouwen en de berg Nebo om het beloofde land te zien.

Jezus moet de berg Golgotha beklimmen met het kruis.

Swedenborg: De engelen wonen op bergen van aarde (heuvels) in paradijzen, parken. Hoe hoger op de berg, hoe geestelijker de engelen. In India de berg Meru.)

(Spanningsreeks der metalen: ijzer, lood, tin, zink, koper, kwik, zilver, goud.

IJzer oxideert (roest) het makkelijkst, goud roest niet.)

Voor Pythagoras waren 4, 7 en 10 heilige getallen, want als je de cijfers 1 t/m 4 bij elkaar optelde en de gereduceerde cijfersom toepaste, kreeg je weer 1, waardoor je terugkwam bij het begin; daar begon het opnieuw, wat een weergave was van een eeuwig voortgaande kring-loop, een perpetuum mobile.

Bij het vorige visioen zegt de ‘stem van het levende licht’:

“Gebrekkige mens, stof van aardse stof, roep en spreek erover

- hoe men in de verlossing, [bevrijding van die onvolmaaktheid]
- welke alles herstelt, [door zelfverwerkelijking]
- binnengaat. [hereniging]

Stort jezelf uit als een overmatig rijke bron en doe deze van geheimen zwangere leer uitstromen, opdat door deze vloed de priesters worden opgeschrikt die hun plicht verzaken en die ook nog vanwege de zonde van Eva jou als vrouw minderwaardig achten. [dat wordt hen verweten]

Wat je nu hoort en ziet, ontvang je niet door een mens, maar door de hemelse Rechter wordt je dit van bovenaf gegeven, waar dit sterke licht steeds weer onder de voeten van de Lichtende, die zetelt op de troon, in volle klaarheid opvlamt.

De verlossing betekent hier het leren beheersen van de zintuiglijke gebondenheid aan de aardse stoffelijkheid; dat werk aan jezelf betekent de bevrijding door zelfverwerkelijking. Wat daardoor wordt hersteld is de ‘herverbinding’ (de betekenis van ‘re-ligio’) met God.

Verkondig wat je nu hebt geleerd, hoe God, die Zijn schepping met macht en goedheid regeert, al degenen

- die Hem hoogachten en deemoedig dienen, [zelfverwerkelijking]
- overstroomt met hemelse verlichting en hen zo,
- als zij volharden op de weg der gerechtigheid [vrije keuze],
- voert tot de vreugde van de ware aanschouwing [ontwikkeling en hereniging].”

[drie keer wordt er in deze begintekst gewezen op zelfverwerkelijking en hereniging]

God ‘met hoogachting en deemoedig dienen’ betekent het toepassen van “Behandel je medemensen, zoals je het zelf zou wensen.” Dat betekent voortdurende redelijke en zedelijke overwegingen, waarvoor je je geestelijke vermogens bewust en beheerst moet gebruiken, wat geestelijke ontwikkeling, de zelfverwerkelijking, tot gevolg heeft.

Daardoor neemt je eigen licht en warmte - waarmee je vermogens samenhangen - toe waardoor zij steeds meer in overeenstemming komen met het licht en de warmte van de goddelijke algeest. Dat voert je tot de ware aanschouwing. Maar alleen wie uit vrije keuze deze weg met volharding gaan, zullen de vreugde van de ware aanschouwing ervaren, de hereniging met God, waar je ooit van uit bent gegaan en ook weer naar terug zult keren.

Wat in deze miniatuur als eerste opvalt, is het opstijgende zwarte vlak, dat met grijpvingers naar de sterrenhemel reikt en dat donkerrode vlammen in zijn opening laat zien. Naast dit zwarte gegeven zien we het gelukkige paradijs, aangeduid door een vergulde achtergrond en twee rijk versierde bomen. Boven het paradijs prijken in de blauwe hemel naast kleine witte sterren nog negentien grote sterren van goud. Hiermede is de engelenwereld bedoeld.

God heeft in Zijn wijsheid de mensheid willen terugvoeren door geestelijke leiders te zenden, hier aangeduid door acht sterren in een wit-groene wolk, met Adam verbonden (de mensheid, bedekt door een kleed en daardoor onbewust en onbeheerst, liggend, nog niet staand, strijdend voor zelfstandigheid). Samen met de eerste negentien sterren vormen zij een getal van zeven en twintig sterren, het volmaakte getal van drie tot de derde macht.

Tegen dit plan verzet zich de zelfzucht en zelfgerichtheid en terwijl de zwarte vingers onmachtig zijn de sterren in de hemel te grijpen, vergiftigt een vlam, in de vorm van een slangekop, de mensheid en de acht sterren.

Een aangrijpende uitbeelding van het verzet door onwetendheid (de onbewuste vereenzelviging). Dit is ook als iconographisch gegeven uniek in de kunstgeschiedenis. Zoals reeds werd gezegd, wanneer we een niet traditionele voorstelling ontmoeten, dan mogen we daar naar de wezenskern van de mystieke boodschap van Hildegard zoeken. Deze kern ligt in de strijd tussen licht en duister, tussen heiligheid en zonde (de tweestrijd in de mens zelf). Hierover zegt de Stem: "Wie van liefde brandt zal niet door de stormloop van de ongerechtigheid verschrikt worden." Het enige wat ons gevraagd wordt, is met gelovige overgave ons op God te richten en te geloven, dat God uiteindelijk overwint.

Een van de kernpunten van de boodschap van Hildegard is, dat God haar getoond heeft, hoe de wegen zijn waarlangs de (innerlijke) vijand (de zelfzucht) verslagen zal worden (zelfverwerkelijking). En toch zullen we in de volgende visioenen zien, hoe Hildegard ondanks haar geloof en overgave van tijd tot tijd beeft voor het mysterie van het kwaad. Dit komt ook voort uit haar sterk kosmische gevoel: zij voelt zich intens verbonden met heel de zichtbare schepping en weet zich onder invloed van de sterren, planeten, winden en regen te staan. Zij ervaart in haar lichaam heel pijnlijk (door ziekten) de wanorde in de elementen die in de vier hoeken van deze miniatuur zijn uitgebeeld: water en aarde beneden, lucht en vuur in de bovenhoeken.

Eén motief in deze miniatuur is nog niet besproken, nl. de oranje band tussen de sterrenhemel en de vergulde achtergrond van het paradijs. In de uitleg van de Scivias-tekst staat, dat een lichtglans rondom het paradijs werd opgetrokken, toen het eerste mensenpaar de tuin van Eden ging verlaten. Want God wil het paradijs ongerept bewaren voor hen, die eenmaal door de Verlosser worden geholpen zich aan de greep van de duivel te ontrukken. Dat nu deze glans de kleur draagt van het morgenrood, de aurora (de zon zelf is nog niet zichtbaar, alleen zijn stralen, zo ook God), is van diepe betekenis. Dit motief wordt in de miniaturen nog breed uitgewerkt in verband met het mysterie van de Menswording van Jezus.

De vruchtbaarheid van het moederschap is een gegeven dat sterk in de gedachtenwereld van Hildegard meespeelt om Gods activiteit van in beeld te brengen. Daar-om is de wolk uit de zijde van Adam groen gekleurd.

Maar ook voor ons moderne mensen roept de kleur groen, zoals wij die kennen in de natuur, heel gemakkelijk associaties op met de groei van alles wat leeft (groeikracht, levenskracht).

Deze miniatuur gaf ons een eerste blik in het grote mysterie van het kwaad. Nu gaat Hildegardis de invloed hiervan op de hele kosmos, de makrokosmos beschrijven. Daarna komt de rol van het kwaad in iedere mens, de mikrokosmos. Immers uit de bewegingen van de grote kosmos leren Hildegardis en ook wij de drijfveren van het menselijke doen en laten steeds beter kennen.

De geestestoestand van onbewuste vereenzelviging en de strijd die daaruit voortkomt, maar die leidt tot **zelfverwerkelijking**.

De sluier verhindert wel het zicht, maar is ook groen: dit duidt op de levenskracht die vrijkomt als de 'duivel', de eigen zelfgerichtheid, is overwonnen.

De sterren daarin: invloed van geestelijke begeleiders waardoor op den duur de sluier verdwijnt: de **hereniging**

Het werkwoord 'weerstand' is in het Hebreeuws 'satana'.

Vandaar 'satan': de tegenstander; maar in Job 1: 'Satanaël', dus: 'tegenstander god'(!)

Hebreeuws 'ganada', genade: welwillendheid.

Jesaja 25:7 Op deze berg (Sion) vernietigt God de sluier waarmee alle volken omhuld zijn, het kleet dat alle volken bedekt.

Hildegard werd genoemd: “Die Meisterin der Selbstdarstellung.”
de meesteres van de **zelfverwerkelijking**, waarvoor zij veel
wederwaardigheden moest overwinnen.

Overwegingen bij de betekenis van wederwaardigheden

Jezus werd door de Géést naar de woestijn geleid,
om te worden verzocht door de Duível(!). (Mattheüs 4:1)

Leidt ons niet in verzoeking(!),
maar verlos ons van het kwaad. (Mattheüs 6:13)

Want voortdurend worden wij die leven, aan de dood over-
geleverd(!), om Jezus’ wil, opdat ook het leven van Jezus
zich in ons zal openbaren. (II Korintheërs 4:11)

God weerstaat(!) de hoogmoedigen,
maar de nederigen geeft Hij genade. (Jac. 4:6)
(het werkwoord ‘weerstaan’ is in het Hebreeuws ‘satana’)

Het werkwoord ‘weerstaan’ is in het Hebreeuws ‘satana’.

Hebreeuws ‘ganada’, genade: welwillendheid.

“Die Meisterin der Selbstdarstellung.”

Ik vroeg om kracht
en God gaf mij moeilijkheden
om me sterk te maken.
Roberto Vidal, de Vlinder en de cocon

Dat tegenslag ons wordt bespaard,
is wat we steevast hopen,
maar vallen is de moeite waard,
het heeft ons leren lopen.
Martin Gijzemijter

Ik vroeg om kracht en God gaf mij
moeilijkheden om me sterk te maken.
(Roberto Vidal, de vlinder en de cocon)

Een zinnebeeldige voorstelling van Gods schepping als een wereld-ei. Vader en moeder vogel verwarmen het ei door erop te broeden, maar het jonge vogeltje zit alleen in zijn ei en moet zich er zonder hulp zelf uit bevrijden! Daarvoor bezit het op zijn snavel een uitsteeksel om zich door de schaal heen te werken.

Zo moet ook het menskind in de baarmoeder door zijn benen te strekken zichzelf uit de baarmoeder duwen, waarop de baarmoeder zich vervolgens samentrekt.

Zo wordt ook de mens op aarde schijnbaar aan zichzelf overgelaten in de schepping, moet zichzelf tot ontwikkeling brengen en zichzelf uit zijn omsluiting bevrijden.

De onzichtbare achtergrond van Gods schepping is goud (liefde) en blauw (wijsheid).

De vlammen van Gods liefde vormen de onzichtbare grondslag van de schepping, de wijsheid (blauw) vormt de zichtbare schepping.

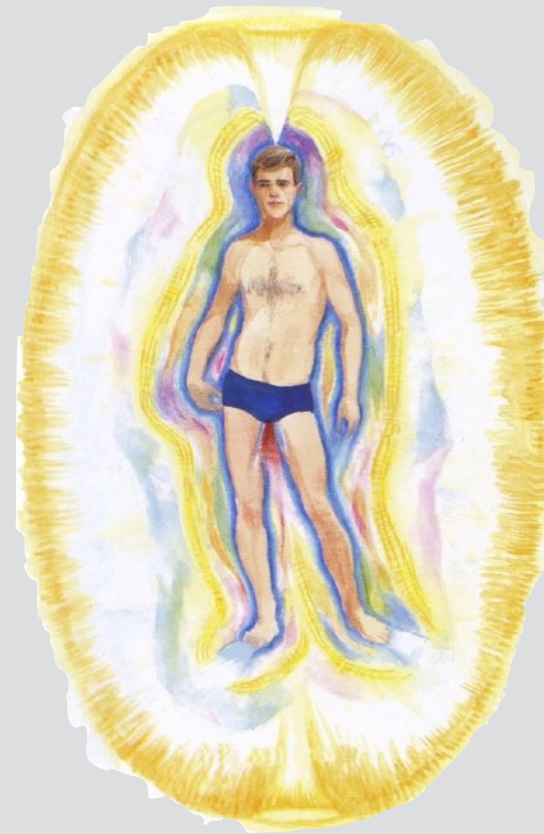
In de aarde de vier elementen die in een toestand van wanorde verkeren. Ook in de schepping is het kwade aanwezig in de vorm van een zwarte sfeer, waar het hagelt en bliksemt. Die veroorzaken de menselijke wederwaardigheden. Maar helpende geesten, de sterren in het blauw, zijn aanwezig om de mens te steunen als die daarom vraagt.

Jesaja 25:7 Op deze berg (de tempelberg Sion in Jeruzalem) vernietigt God de sluier waarmee alle volken omhuld zijn, het kleed dat alle volken bedekt.

Aura

De aura (de ziel) van de mens heeft ook de vorm van een ei.

- Het is de innerlijke ruimte, de binnenwereld, zijn ziel,
- waarin de menselijke geest de gelegenheid heeft zichzelf te ontwikkelen tot geestelijke volwassenheid,
- door de ervaringen die daarin aanwezig zijn met de geestelijke vermogens te verwerken: dit leidt tot zelfverwerkelijking;
- om de aura het regenboogvlies, de sluier die de mens op aarde onwetend maakt en de toestand veroorzaakt, hier schijnbaar aan zichzelf overgelaten te zijn.

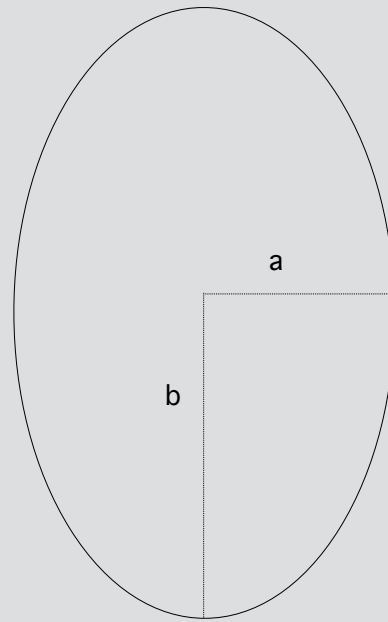

bron: Brennan, Licht op de aura

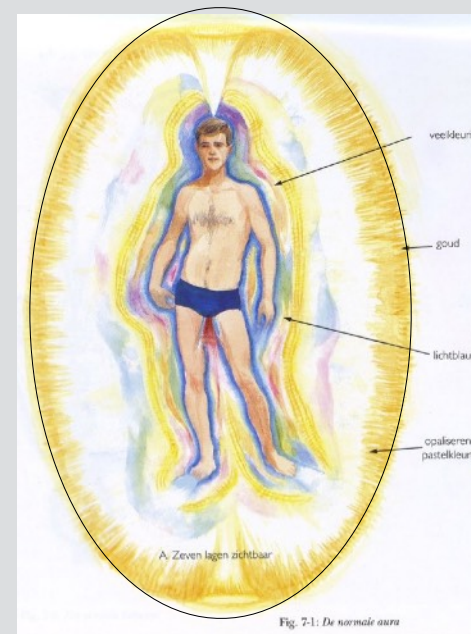
Niet alleen de schepping is zinnebeeldig met een ei te vergelijken, ook de mens zelf bevindt zich in een etherisch ei, dat wordt gevormd door de geestelijke uitstraling van de mens, die in zichzelf met zijn vermogens werkzaam is in de zo gevormde binnenwereld.

De mens is daardoor een kosmos in het klein.

De gulden ellips en de aura van de mens

$$a : b = 0,382 : 0,618$$

bron: B. Brennan - Licht op de aura

Het vierde visioen wordt geïllustreerd met drie miniatuuren. Het laat de ontwikkeling van de menselijke geest zien (door de geboorte afdalen uit de hemel),

- al zijn moeilijkheden ten gevolge van de onbewuste vereenzelviging (de toestand van de z.g.n. 'erfzonde')
- en zijn strijd (de zelfverwerkelijking) om desondanks
- in het hemelse heil te kunnen worden opgenomen (de hereniging).

Op miniatuur vijf zien we twee helften. De linkerkant stelt de ontvangenis en groei van het mensken in de moederschoot voor, de rechter in vijf tafereeltjes v.o.n.b. de levensloop van iedere mens op aarde naar de top van het geestelijke leven.

Eerst de ontvangenis van de mens in de moederschoot en de instorting van de levenskiem door God. Hier valt weer de eivorm op met groen als achtergrondkleur. Van de vorige miniatuur weten we al, dat zowel het ei als de groene kleur voor Hildegard tekens zijn voor 'viriditas', de groeikracht (levenskracht). Dan de geboorte in de aardse woning (lichaam).

Daarop volgt de noodzaak door op te stijgen (de bergbeklimming) terug te keren naar de hemelse woning.

Hildegard hoort de hemelse Stem zeggen: "O jij mens die in dit alles dieper vermag door te dringen en de opdracht heeft, hieraan vrij en openhartig bekendheid te geven, jij ziet een grote glans, die haar vier hoeken naar de vier streken van de hemel richt en van binnen vol ogen vlamt. Dit duidt op Gods Alwetendheid, die reikt tot de vier uiterste einden der aarde!" (vierkant: schepping) Deze voorstelling verwijst naar de oneindige hoogte en diepte van de goddelijke algeest,

waarin de stoffelijke wereld. In dit vierkant loopt een baan gevuld met oranje stippen (bolvormige wolken van licht en warmte, geesten) en een volwassen gezicht (Jezus). Hier wordt volgens Hildegard aangegeven, dat in Gods alwetenschap de Menswording in Maria (aangeduid door de oranje kleur van de dageraad: opkomst van de zon) een centrale plaats inneemt. M.a.w. God schept niet alleen de mens in natuurlijke omstandigheden, maar legt in iedere mens ook de kiem van zijn bovennatuurlijk leven (de geest), en gaat door de Menswording met de mens mee als de parakleitos, de helper, ondersteuner.

Maar de onwetendheid van de mens, verleid door zijn zelfgerichtheid, is de oorzaak van de ‘zonde’ (niet aan het doel beantwoorden). Deze invloed van het kwaad is hier weergegeven door het duivels-figuurtje, dat de kazen, vervaardigd uit stremsel en melk (Job, 10:10; Hebt ge niet als melk mij uitgestort, als kaas mij doen stollen) weet te vergiftigen (gif uit een paddestoel). In de uitleg wordt niet alleen gewezen op de ‘zonde’, maar ook op de daarmee samenhangende ziekten. Het natuurlijke, gezonde leven en het geestelijk gezonde leven liggen in Hildegards gedachtengoed in elkaars verlengde. Zij gaat uit van het gezegde: “Mens sana in corpore sano.”

De vijf tafereeltjes aan de rechterzijde tonen in oplopende lijn de verschillende wederwaardigheden die iedere mens na zijn geboorte en tijdens de groei naar geestelijke volwassenheid (zelfverwerkelijking) te verduren heeft. In de onderste drie wordt de naakte mens, hier geslachtsloos weergegeven, gefolterd door duivelsfiguren en wanstaltige dieren (de eigen onvolmaaktheden). Van het begin af wordt de mens door zijn zintuiglijke begeerten neergetrokken tot het dierlijke peil, vervolgens kan een persoon bloot staan aan hevige geestelijke druk, door een wijnpers uitgebeeld, waarmee de duivel de levenskracht uit de mens perst en tenslotte kan zij door exotische dieren worden aangevallen en gebeten, wat kan wijzen op de geestelijke kwellingen, zoals twijfels en angst, die de mens kunnen uitputten.

Maar op het vierde tafereel gebeurt iets wonderlijks in de mens. De uitleg van Hildegard is dat er een dag komt, dat de mens zich de heilige stad Jeruzalem (het hemelse gezelschap), herinnert (bewustwording) en daarnaar terug wil keren (bevrijding en hereniging). Om de persoon daarvan te weerhouden, werpen de duivels een berg van moeilijkheden op. Tot hun leedvermaak schreit de persoon in zijn heimwee naar het paradijs, dat hier is voorgesteld door twee roodbruine varenachtige planten (rechts). Maar dan geeft God de persoon ‘vleugels’ (de mens ontwikkelt zich d.m.v. de geestelijke vermogens), opdat zij zo alle beletselen kan overwinnen en zo naar de mystieke tent kan worden gevoerd (de mens bouwt in de hemel een eigen woning) van de onwrikbare verbondenheid met God.

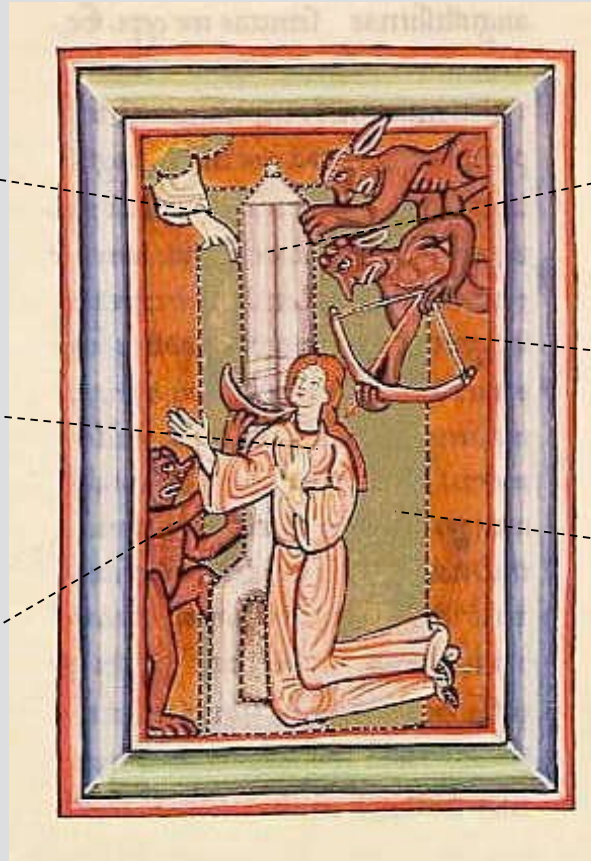
Bij het vorige visioen zegt de ‘stem van het levende licht’:
“O mens, die in dit alles dieper mag doordringen en de opdracht heeft hieraan vrij en openhartig bekendheid te geven, je ziet een grote glans, die haar vier hoeken naar de vier streken van de hemel richt en van binnen vol ogen vlamt. Dit duidt op Gods Alwetendheid, die reikt tot de vier uiterste einden der aarde!”

Beproevingen op
de levensweg

de hand Gods uit
een hemelse wolk,
lerend en begelei-
dend

de geestelijke,
zich verwerende
en daardoor ont-
wikkkelende mens

de duivel met
het gif van zelf-
gerichtheid en
hartstocht

de zuil van de ge-
loofsleer: geestelij-
steun door het ge-
loof

bruin, de aardse
sfeer, verleidende
zintuiglijkheid

goud, de geeste-
lijke sfeer, waarin
de omhoog stre-
vende mens zich
reeds op aarde
bevindt

Deze beschrijving en de voorstellingen van de opgang van de geest naar zijn geestelijke evenwicht in God, zijn eigenlijk een weerspiegeling van de eeuwenoude leer van het geestelijk leven van ieder mens. Mochten we denken dat er zich, wanneer wij eenmaal op de top van de ontwikkeling zijn gekomen, geen moeilijkheden meer zullen voordoen, dan is het zesde miniatuurtje daar om ons te leren hoe het in werkelijkheid is. De duivel zal steeds weer opnieuw proberen de vrome persoon bekera met de vergiftigde drank der ondeugden te laten drinken. Maar met een dappere afweerbeweging richt zij tegelijk haar ogen naar de goddelijke hand, die haar vanuit de hemel hulp biedt (twee vingers: geestelijke leringen).

Sint Joris (St Georgios) op zijn paard strijdt met zijn eigen draak:
zinnebeeld van innerlijke tweestrijd en zelfverwerkelijking.

Wit paard, opgetuigd, boven de aarde en staand: bevelhebber Joris, zijn reeds beheerste vermogens; zwarte draak, beneden, uit een grot, zijn nog onbeheerste vermogens; staart om achterbeen paard: doordat zij bij elkaar horen, remt dat de ontwikkeling.

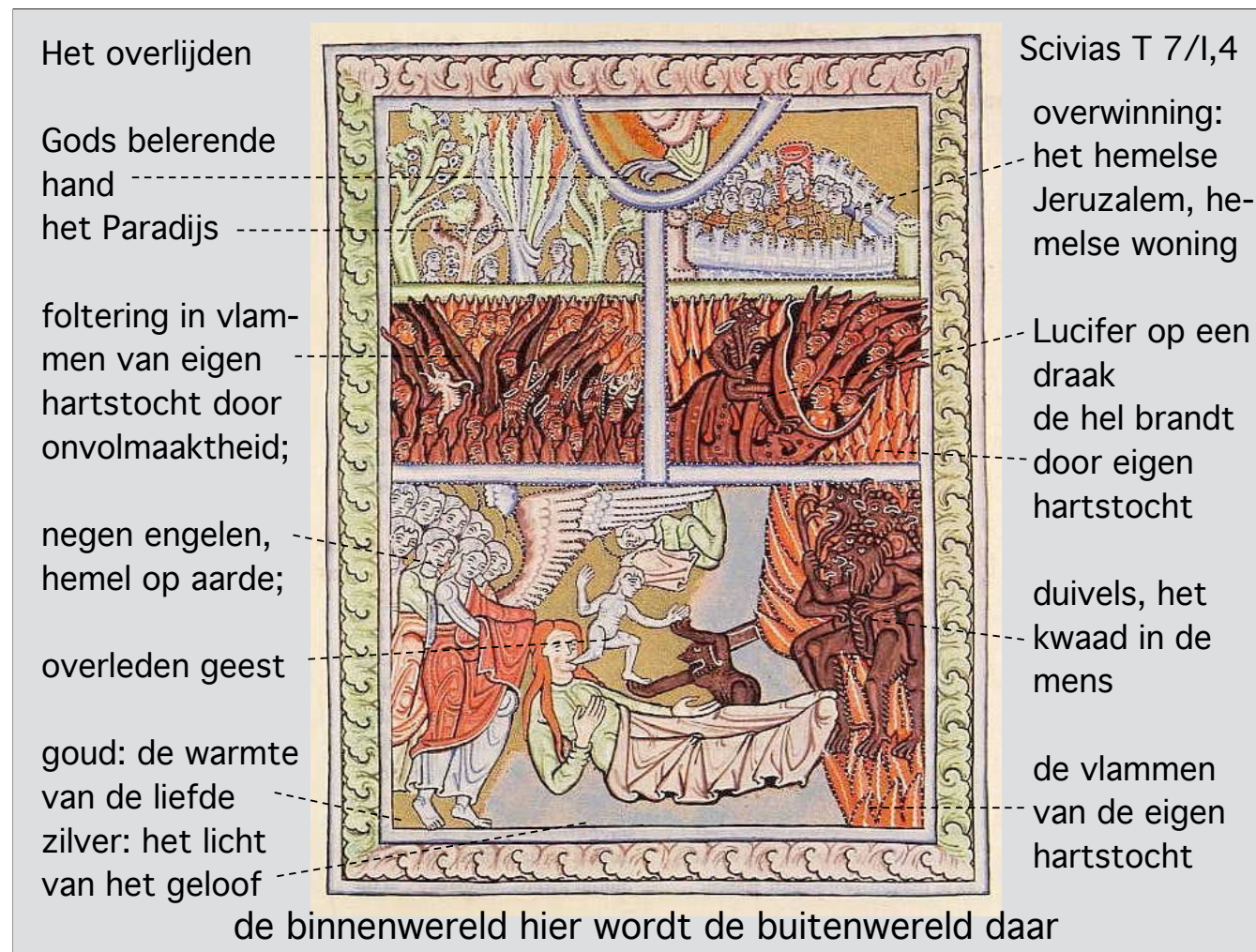
Gods belerende hand uit de onderste hemel, begeleidt Joris op zijn weg.

Joris ment zijn paard met de linkerhand, bestrijdt zijn eigen onvolmaaktheid met de rechterhand, houdt zo zijn draak in bedwang, vergroot

zelfbeheersing en zelfstandigheid.

Denk ook aan de wagenmenner van Plato. Volgens Plato heeft de mens als menner twee paarden voor zijn wagen, waarvan het witte omhoog wil en het zwarte omlaag, oorzaak van innerlijke tweestrijd en onevenwichtigheid.

"Zichzelf te overwinnen is de beste en grootste van alle overwinningen."
Plato, Griekse filosoof (427-347 v.Chr.)

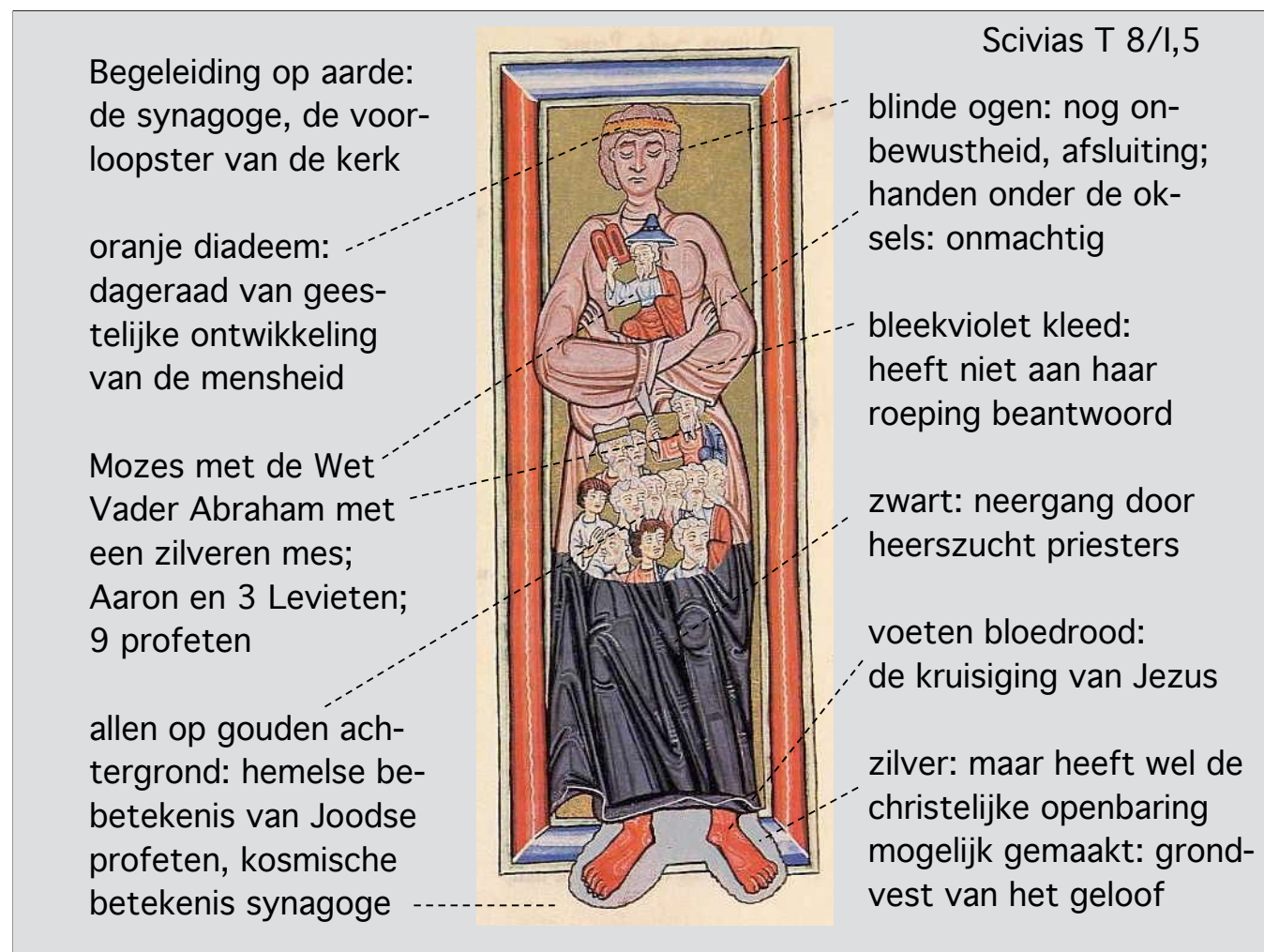
Deze miniatuur is eenvoudig en heeft veel traditionele motieven. De Stem uit de hemel zegt er dit bij: “Eenmaal van de banden van de lichaamslast bevrijd, dragen de zielen hun goede en heilige werken met zich mee en ontvangen dan de vreugden van de hemelse erfenis. Maar goede en boze geesten staan wel gereed om de ziel naar gelang zij zich op haar levensweg gedragen heeft, naar hun oord te voeren.”

Tellen we de engelen die de ziel staan op te wachten, dan zijn het er negen, het symbolisch getal van de koren der engelen. Bij de duivels telt men er zeven, genoeg om alle duivels mee aan te duiden, die samen erg luguber aandoen met hun witte ogen en lippen. De bovenste helft van de miniatuur toont ons de hel en de hemel; naar een van beide gaat de ziel volgens haar verdiensten. De hel is traditioneel voorgesteld: Lucifer gezeten op een draak met opengesperde muil, terwijl zijn trawanten de veroordeelde zielen in de vlammen folteren.

Ook deze miniatuur is traditioneel, maar één nieuwe bijzonderheid valt op: voor het éérst is de metaalkleur zilver duidelijk aangewend, die, zoals we in het vervolg zullen zien, wijst op het geloofslicht, zolang we nog hier op aarde zijn. Het zilver zal in de volgende miniaturen steeds méér voorkomen en aan betekenis winnen.

Bij het vorige visioen zegt de ‘stem van het levende licht’:
“Eenmaal van de banden van de lichaamslast bevrijd,
dragen de ‘zielen’* hun goede en heilige werken met zich
mee en ontvangen dan de vreugden van de hemelse erfenis.
Goede en boze geesten staan gereed om de ‘ziel’* naar
gelang zij zich op haar levensweg gedragen heeft, naar haar
bestemming te voeren.”

* in geestkundige bewoording: ‘geest(en)’

Deze miniatuur is een der mooiste en oorspronkelijkste werkstukken van de monnik-kunstenaar. De boodschap van de hemelse Stem luidt:

“God stelde het volk van het oude Verbond, toen Hij van Abraham de besnijdenis verlangde, onder de gestrengheid van de wet. Later heeft Hij de gestrengheid veranderd in de mildheid van de genade. Door Zijn Zoon gaf God aan hen die het geloof aannamen, de waarheid van het evangelie en zalfde Hij ieder die door het juk van de wet wonden had opgelopen, met de olie van de barmhartigheid.”

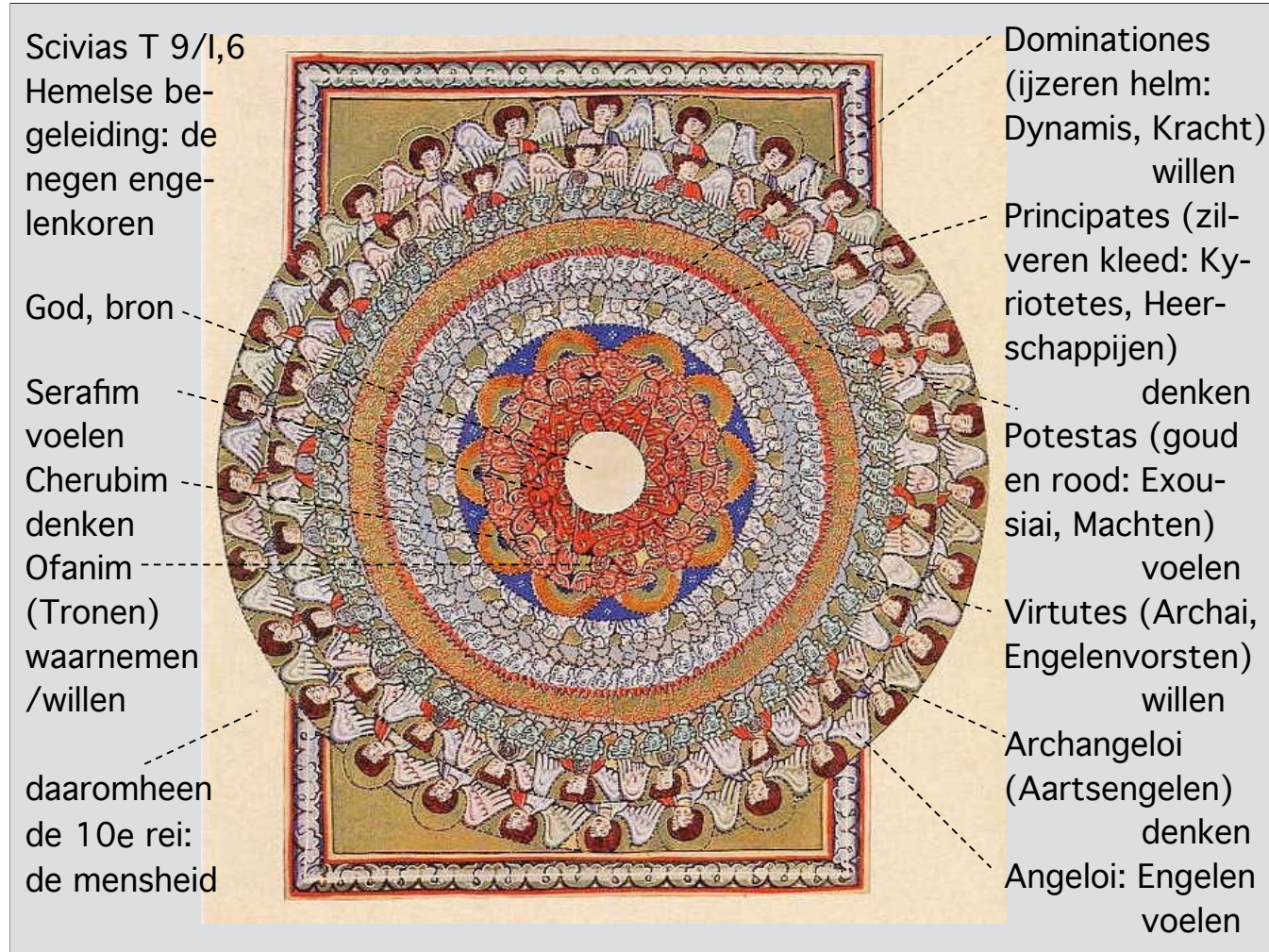
In de theologische beschouwing van het hele Christusmysterie ziet Hildegardis de synagoge als de voorloopster van de Kerk. Zij is er niet alleen de voorafbeelding van, maar méér nog de moeder van de Menswording van Gods Zoon en zo van de Kerk. Daarom is haar hoofd gekroond met een diadeem, waarvan de schittering gelijk is aan het oplichten van de dageraad, voorgesteld door de kleur oranje. In de 13de eeuw en later worden de Synagoge en de Kerk dikwijls als elkaars tegenhangsters voorgesteld. Deze gedachte vinden we bij Hildegard niet. De Synagoge blijft voor haar de dageraad van de Kerk. Zij werd immers verlicht door de vooruitlopende stralen van Christus' verlossingswerk.

Nu bespeurt men in de uitleg van dit visioen in de Scivias tekst een ontwikkeling, overeenkomend met de voortgaande beweging van de geschiedenis van het oude Verbond. Immers, Hildegard spreekt eerst over een vrouw die min of meer in de schaduw staat en die in de verte de nieuwe bruid ziet, opkomend uit de woestijn; tevens ziet zij de zonen van die bruid. Maar in het vervolg van de tekst zegt de schrijfster, dat deze vrouwengestalte van haar ogen beroofd is en haar

handen onder de oksels houdt. Dit nu is weergegeven in de miniatuur, waar ook de bovenste helft van haar lichaam bleek-violet is gekleurd. Dat blind zijn en die houding van niet willen meewerken, geven samen met die sombere kleur iets ontroerends aan deze voorstelling. In haar hart zetelt Mozes (weergegeven met de in de middeleeuwen aan de joden voorgeschreven driehoekige hoed), de twee tafels van de Wet omhooghoudend tegen de achtergrond van de godsverlichting, weergegeven door goud. In de schoot van de Synagoge zien we Abraham met het mes, naast hem Aäron met de mijter van de hogepriester en achter hem een leviet. Deze drie zijn van het priesterlijk geslacht (Abraham wilde ook een priesterlijke handeling verrichten met het offer van Isaac) en negen van dat der profeten. Mozes is hier een voorafbeelding van Christus met zijn twaalf apostelen.

We zien het treurige drama zich als het ware langzaam voltrekken: het benedendeel van de Synagoge wordt steeds zwarter en haar voeten zijn bloedrood, omdat zij tenslotte de profeet der profeten vermoord heeft en daardoor zichzelf ten val bracht. Maar de betekenis van deze dood reikt buiten het kader van het Oude Verbond, want we zien hoe de voeten omgeven zijn door de heldere, zilveren wolk van de christelijke openbaring. Hier zien we bevestigd dat het zilver wijst op het geloofslicht, in de loop van ons leven en in de ontwikkeling van de Kerk hier op aarde.

In de toespraak van de hemelse Stem konden we al iets merken van het grote medelijden van Hildegardis met en haar verdriet over dit mysterieuze tekortschieten van de Synagoge. We hoorden de hemelse Stem zeggen: “Door Zijn zoon zal God ieder van hen zalven die zich verwond hebben aan het juk van de wet en wel met de olie van zijn barmhartigheid.” Hier voelt men een verdriet en genegenheid voor het uitverkoren volk, dat niet volledig heeft beantwoord aan zijn roeping. Een houding van onze mystica die sterk afsteekt tegen de gangbare afkeer van de joodse godsdienst en het joodse volk in de kerkelijke kringen van de twaalfde eeuw. Een afkeer die zich tijdens de kruistochten ontlade in hevige moordpartijen onder de joodse bevolking in al die plaatsen, waar de kruisvaarders doortrokken, toen zij op weg waren om het heilige land te veroveren. Een praktijk waarvan Hildegardis afstand neemt zoals uit haar correspondentie zeer duidelijk blijkt, ook wat betreft de uitroeiing van de Katharen.

Over deze kleurrijke voorstelling deelde de hemelse Stem aan Hildegard mee: “De almachtige, onuitsprekelijke God, die voor alle tijden bestond en geen aanvang heeft gekend en nooit zal ophouden te bestaan, heeft ieder schepsel naar zijn wil wonderbaar in het leven geroepen en een opdracht gegeven. De een heeft Hij de aarde, de ander de hemel toegewezen en zo heeft Hij de engelen tot heil van de mens en tot eer van Zijn Naam geschapen. Sommigen der engelen heeft hij opgedragen de mensen in hun nood te helpen en anderen om de oordelen van Zijn geheime raadsbesluiten te openbaren.”

Deze laatste taken hebben betrekking op de buitenste twee van de negen concentrisch opgestelde rangen rondom het witte middelpunt: God. Een mooier symbool voor de almachtige God, die zonder begin en zonder einde is dan dit zuiver witte middelpunt, kan men niet bedenken. Wit, dat alle kleuren tegelijk bevat, vormt hier als het ware de lichtbron die de negen opgaande rangen tegelijk verlicht. Terwijl de rangen der engelen onze ogen steeds hoger richten, ontsnapt het goddelijk licht aan ons gezichtsvermogen en voelen we ons betrokken bij de transcendentie van God.

Laten we eerst de namen noemen van de negen koren der engelen. Direct rondom het witte middelpunt bevinden zich de twee rangen van de Serafijnen (1) en de Cherubijnen (2) van een rode kleur, des te vuriger naarmate zij de puur blanke godheid meer nabij zijn. Dan komen er vijf koren waarvan het getal vijf volgens Hildegard ons herinnert aan de vijf wonden des Heren. Eerst de Tronen (3), die stralen als de dageraad. We zijn de oranje-kleur als symbool voor de dageraad al tegengekomen in de diadeem van de synagoge; we zullen er nog uitvoerig op terugkomen als er gesproken wordt over de Menswording en Maria.

Dan komen de Heerschappijen (4) met helmen van ijzer (dus willen, Krachten) en tunieken van marmerkleur.

De volgende rij zijn de Vorstendommen (5), wier gelaat marmerkleurig is, hun tunika's worden gevormd door zilverkleurige 'wolken' (denken). Beide rijen hebben betrekking op hen die in gezag gesteld staan en namens God en de Mensenzoon regeren. (Marmer: beeldhouwkunst, denken, zilver: geloof, dus Heerschap.) Naar ik vermoed, gaat het daar om de witte kleur welke geaderd is. Hier heeft de kunstenaar de klederen en gezichten lichtblauw geschilderd, een blauw dat harmonieus afsteekt tegen het oranje van de Tronen en het goud van de vierde rij: de Machten. (6) De Machten die Gods grootheid verkondigen en die men vanwege hun glorie niet kan aanschouwen, zijn hier prachtig aangeduid in de engelengezichten die met rode lijnen getekend zijn op vergulde achtergrond (dus liefde: Machten).

Het blauw van de Heerschappijen en Vorstendommen herhaalt zich nog een keer in de rij van de Krachten ofwel Deugden, die ermee belast zijn de zielen te helpen (helpende krachten) torens te bouwen van deugd en die de helderheid van de innerlijke gloed der gelovigen weerspiegelen en daarom klederen van zilver dragen.

Deze zeven koren der engelen worden omsloten door nog twee rijen en wel die van de Aartsengelen (8) en Engelen (9). De eersten dragen op hun borst de afbeelding van Gods Zoon, want zij waren de boodschappers die het geheim van Gods raadsbesluit omtrent de Menswording mochten voorbereiden. Als boodschappers dragen zij allen vleugels, evenals de buitenste rij van de engelen die ons mensen het meest nabij staan. Hun wangen zijn rood van ijver om de Wil Gods omtrent ieder van de mensen te volbrengen en onze goede werken bij de Heer te melden.

Bij het vorige visioen zegt de ‘stem van het levende licht’:

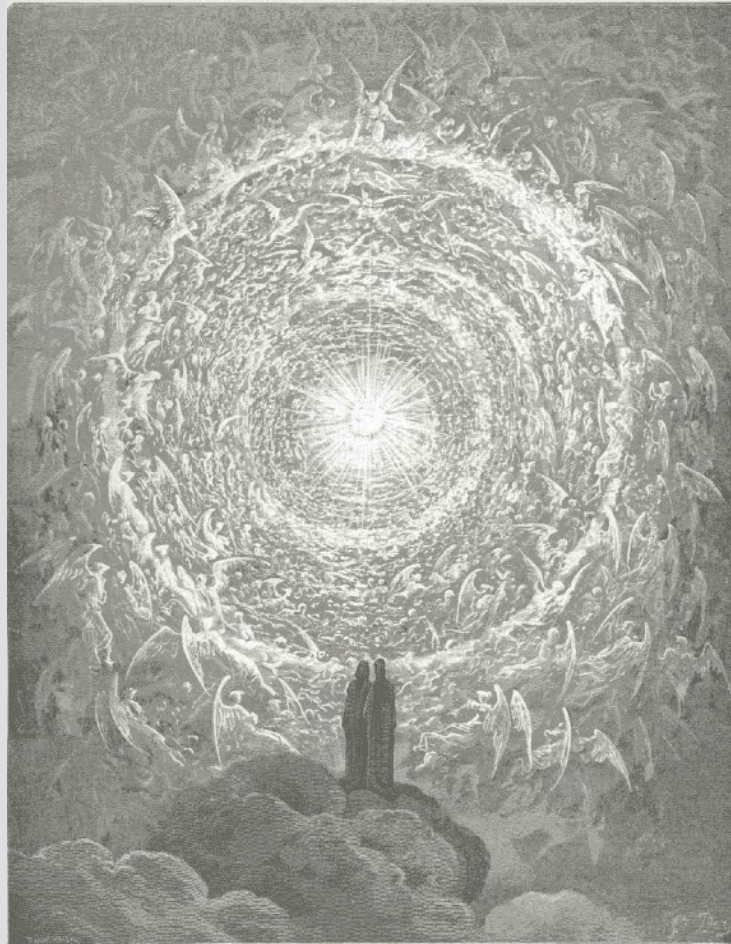
“De almachtige, onuitsprekelijke God, die voor alle tijden bestond en geen aanvang heeft gekend en nooit zal ophouden te bestaan, heeft ieder schepsel naar zijn wil wonderbaar in het leven geroepen en een opdracht gegeven.

De een heeft Hij de aarde, de ander de hemel toegewezen en zo heeft Hij de engelen tot heil van de mens en tot eer van Zijn Naam geschapen.

Sommigen der engelen heeft hij opgedragen de mensen in hun nood te helpen [voelen] en anderen om de oordelen van Zijn geheime raadsbesluiten [denken] te openbaren.”

De engelenreien of -ordes volgens Dionysios de Areopagiet

	waarnemen/ willen	denken	voelen
orde 1	Ofanim handelen: willen	Cherubim begrijpen: denken	Serafim branden van liefde
orde 2	Dynamis Krachten (Dominationes)	Kyriotetes Heerschappijen (Principates)	Exousiai Machten (Potestas)
orde 3	Archai Engelenvorsten (Virtutes)	Archangeloi Aartsengelen	Angeloi Bescher- engelen

Ter vergelijking met Scivias
T 9/I,6:

Het Empyreum - de
Vuurhemel van Dante

“In de vorm van een sneeuw-
witte roos vertoonde zich het
leger der heiligen aan mij, dat
voor eeuwig met Christus was
verbonden.”

Dante, la Divina Commedia
het Paradijs 31:1-3

Gravure door Gustave Doré

Einde Scivias Boek I

